

TEMEL EĞİTİMİN BAŞLANGICI

Bugün dünyanın çeşitli sanat okullarında değişik biçimlerde uygulanan fakat aynı felsefeden çıkan "Temel Eğitim" (Basic Design) yirminci asrın ilk çeyreğinde Avrupada oluşmuştur. O devrin sosyal ve tarihsel gelişimi sanat eğitiminde böylesine köklü ve radikal bir değişimi zorunlu kılmıştır.

Bauhaus (Weimar) 1919: I nci Dünya Savaşı yenilgisinden sonra Almanyadaki Cumhuriyet hükümetinin doğuşuyla beraber savaş öncesi sanat akımlarının birikimi sonucu Weimarda "Bauhaus" sanat okulu kurulmuştur.

Kurucuları, genel olarak: Walter Gropius, Moholy-Nagy, Josef Albers, Schepers, Bayer, Schmidt, Breuer, Kandinsky, Klee, Feininger, Stölzl, Schlemmer olarak belirtilebilir.

Rusyada ise ihtilâl sonrası ekonomik krizlere rağmen iki mühendis ve heykeltıraş kardeş Naum Gabo ve Nicholas Pevsner, ressamlardan Malevitch ve Kandinsky ve diğerlerinin çabasıyla kurulan modern sanat akademisi harp öncesi fütürist ve dada akımlarını daha işlevsel ve gerçekçi bir açıdan değerlendirerek sinema ve tiyatrodaki gelişmelere paralel olarak daha deneysel ve yeni bir Temel sanat eğitimi anlayışını yerleştirmeye çalışmışlardır. Nitekim Kandinsky'nin Bauhaus'a geçişi gösterdiği gibi orada o devirde başlatılmaya çalışılan öğretim metodu Bauhaus'la ciddi paralellikler göstermektedir.

İlk kriz: Bu modern ve ilerici sanat akımlarının Avrupanın değişik yerlerindeki kaderi aşağı yukarı aynı olmuş: Bauhaus 1933 de Naziler politik güç kazandıkları zaman "Dejenere sanat Merkezi" diye ileri sürülerekten kapatılmış ve kültür hayatından silinmiştir. Rusyadaki çabalar ise 1931 den sonra partinin resmi sanat türünü "sosyal realizm" olarak tanımlaması ve Stalin devrinin getirdiği tedbirlerle el değiştirmiş ve sanat eğitimindeki bu deneyler gelişmesini yitirmiştir.

Bugün : O günden bugüne bu eğitim felsefesi dünyanın dört bir yanına dağılan bu okulların sanatçıları tarafından ister istemez bütünlüğünü biraz kaybederek öğretilmeye çalışılmıştır¹. En büyük zorluk tarihin ve sosyal gelişimin belli bir kesiminde Avrupada oluşan böyle bir eğitim felsefesini değişik zamanlarda değişik toplumlara uygulama sorunu olmuştur. Bugün Türkiyemizdeki güzel sanatlar eğitimi için de sorun budur ve bu konuda ciddi araştırmalar ve deneyler yapmak gerekir.

TEMEL EĞİTİMDE AMAÇ :

"Temel Eğitim" en büyük çıkışını 19 ncu asırdan bu yana endüstrileşen, kitleleşen ve süratle değişmekte olan toplum yapılarından almaktadır.

Şöyleki, endüstrileşmenin getirdiği sosyal değişmelerle o memleketlerde bir asır içinde birden dört-beş misli artan nüfus ve yeni üretim ilişkilerinin toplum yapısı, sınıf yapısı, aile yapısı, kitle ve insan psikolojisi, ve yaşayış ve zevkler üzerinde meydana getirdiği baş döndürücü değişmeler, bunun bilincine varan ve talebe yetiştirmeyi amaç edinen ciddi sanatçı ve pedagogları bu sürece ayak uydurabilmek için sanat eğitiminde birtakım radikal devrimler yapmaya zorlamıştır.

Sanatçının bugünün toplumundaki yeri ve işlevselliği : sorunu hepsinin kafasını meşgul etmiş ve orta çağdan Fransız ihtilâline kadar gelişen kilise ve saray sanatı ve 19 ncu asırda filizlenen Neo-klasik ve romantik akımların ve bunların günlük yaşama getirdiklerinin vardıkları en doygun ve ölü noktanın artık yepyeni ve çağdaş bir sanat görüşünü ve eğitimi gerektirdiğine inanmışlardır.

Bauhaus'un ilk kuruluşunda Gropius bu görüşü en uç noktasına götürmüş ve şöyle tanımlamıştır: "Sanatçı ve sanatkar arasındaki suni fark ortadan kalkmalıdır. Bütün plastik sanatların odak noktası mimaridir, ve plastik sanatçı çağdaş endüstrinin bütün malzemeleriyle kaynaşıp onları tanıyarak ilk önce seri imalatın kilit noktalarını tutar ve üretimi biçimlendirerek insan çevresinin binlerce ve milyonlarca kullanışsız, eski devirlerin kötü kopyası ve çirkin eşyalarla dolmasını önler ve onun yerini daha kullanışlı ve estetik olanların almasını sağlar."

¹ Yale Üniversitesinde akademi müdürlüğü yapan (1962'ye kadar) Josef Albers, misafir sanatçı Rico Lebrun'u rönesansı devam ettiren bir anlayış içinde çizgi ve anatomi öğrettiği için 'KASAPLIKLA' suçlamış ve aynı çatı altında katıyken anlaşmamışlardır. Talebeyi düşünün.